

MUNKATÉR ÚJRATÖLTVE

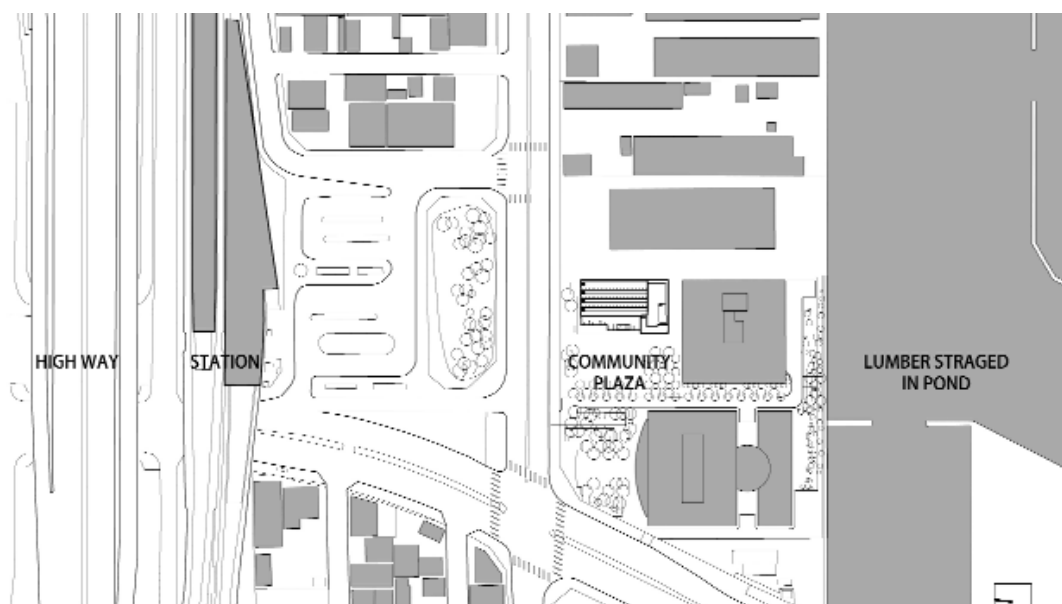
Iroda újraértelmezés Tokióban – Mokuzai Kaikan, Nikken Sekkei

Építész:
Tomohiko
Yamanashi ,
Takeyuki
Katsuya

”Létezik a japán térkompozíciónak egy olyan aspektusa, ami rétegelést használva megőrzi a tér kontinuitását. Ahelyett, hogy falat építve választana el tereket, egyéb elemeket helyez el, hogy egy térbővítmény absztrakt érzetét keltse. A terek így egymásba folynak. Ez az épület (a Mokuzai Kaikan) eléri ezt a fajta térbeli gazdagságot. A helyiségek, falak és a tető elszórtan helyezkednek el, így mozgást és áramlást ad a helyszínnek, hogy a következő tér érzete burkoltan megjelenik az átsikló látványban vagy a belépő fényben.” [2] (NIKKEN SEKKEI)

Alighanem kevés olvasót lep meg, hogy napjainkban reneszánszát éli a munka átértelmezése. Ahogy társadalmunk és életstílusunk is folyamatos átalakulásban van, úgy törvényszerű, hogy az épített terek is igyekeznek ezt a változást követni. Ma már természetes, hogy a személyes térhez (illetve gyakran asztalhoz) kötött munkastílus már nem állja meg a helyét minden esetben. Ez immár nem csak a „fiatalos” startup irodákra és informatikai cégekre igaz, hiszen ahogy az automatizálás a gyártói kapacitások után a szolgáltató szektort is meghódítja,

egyre nagyobb igény van a repetitív feladatok helyett a problémák kreatívabb megközelítésére és összetettebb, komplex szemléletre (amire az automatizálás magától értetődően nem képes). Alina Dizik, a BBC elemzője például arra a következtetésre jut, hogy a (nem is nagyon távoli) jövő állásait már nem is szakmáknak, hanem képességeknek hirdetik majd meg, vagyis a személyes tulajdonságok (kreativitás, problémamegoldás, adott célra programozás, stb.) sokkal fontosabbá válnak majd, mint az egyes diplomák és végzettségek. [1] Ez egyben egy olyan munkapiacot is feltételez, ahol a munkaerő nemcsak változatos feladatokat lát el, hanem flexibilisebb is, például a feladata megoldása után egy teljesen új munkacsoportba kerül, vagy éppen másik céghez szerződik. Magától értetődik, hogy ezekre a kihívásokra a cégeknek is válaszolniuk kell, hiszen minden olyan építészeti megoldás, ami ezt a változást és az új munkastílust kifejezi, támogatja és esetleg inspirálja, egyúttal erősíti a cég karakterét és pozícióját, így kedvezőbb munkafeltételeket és (nem utolsósorban) jobb eredményeket biztosít. Mindezek ismeretében tehát alapvetően fontos, hogy az építészirodák hogyan reagálnak a változásokra, és ho-

gyan igyekeznek felvenni a versenyt a versenytársakkal. A számos példa és kísérlet között érdemes kiemelni Japánt, ahol ezt a kihívást jellemzően nem egy célterületre (például belsőépítészetre vagy dizájnra) összpontosítva közelítették meg, hanem összetettebb és komplex megoldásokra törekedtek, és az életstílusok elemzése, a belsőépítészet, a felhasználói komfort, az energetika és természetesen az építészeti-szerkezeti szempontok közösen határozták meg az új munkaterek karakterét.

Érdekes kezdeményezés például az „Office Farming” (irodakert) koncepció amit a Kono Design iroda tervezett a Pasona állásközvetítő társaság számára. Az 50 éves meglévő irodaépület átalakítása után ugyanis zöldterületeket különítettek el (az épület területének közel 20%-ában), ahol az irodai munka mellett a dolgozók

zöldségtermesztéssel foglalkozhatnak. A sajátos közösségikert-megoldást (ami természetesen kifejezetten a cég dolgozóira koncentrál) a munkáltató annak érdekében támogatja, hogy ezzel is hozzájáruljon egy egészségesebb és aktívabb munkakörnyezet megteremtéséhez. Egy ilyen változás hatását nem szabad lebecsülni, hiszen egy rendszeresített új aktivitás könnyen szokássá válhat, további pozitív változásokkal járhat, és az élet több területére is kihathat. Túl azon, hogy önmagában érdekes élmény két meeting között learatni a termést, a cég alkalmazottai egy idő után már nemcsak zöldségtermesztéssel lesznek elfoglalva, hanem felismerik a növények termesztésének és minőségének jelentőségét, ami hatni fog a táplálkozási szokásaikra. Innen pedig már csak egy lépés az egészségtudatos táplálkozás és szokások kialakí-

tása. Egy kis változás tehát az élet több területén is gyökeresen új folyamatokat indíthat el, ami meghatározó abban, hogy összességében egy jobb atmoszférájú, produktívabb és egészségesebb munkakörnyezet és közösség alakulhasson ki. Bizonyos értelemben így Le Corbusier álma is megvalósult, hiszen az építészet itt közvetlen hatást gyakorol a felhasználókra vagy a társadalomra, még akkor is, ha a változásban ezúttal a szociológiai és a pszichológiai módszereknek legalább akkora szerepük van, mint az építészeti eszközöknek.

A Nikken Sekkei (Nikken Szekkei) Japán legnagyobb tervezővállalata. Éves forgalmukat tekintve előkelő helyet foglalnak el a világ tíz legnagyobb építész cége között. Az irodaépületek a portfóliójuk fontos részét képezik, bár a cég neve Európában és hazánkban (egyelőre) leginkább a Barcelona új Camp Nou stadionjának tervezése miatt lehet ismert. Az általános tervezési feladatok mellett a cég rengeteg időt és energiát fordít fejlesztésekre és kutatásokra, aminek az irodaépületek is fontos részét képezik. Ezek a kísérletek fontos tanulsággal szolgálhatnak, hiszen jellemzően építészeti megoldások, ahol a tervező nem számol külső szakértő bevonásával, hanem inkább arra koncentrál, hogy egy új irodaépület

tervezése hogyan felelhet meg a 21. század kihívásainak, és hogyan teremthet megfelelő tereket egy új munka- vagy életstílus számára. Az iroda erre a kihívásra a japán építészeti hagyományokban találta meg a választ, ami nemcsak tanulságos, de egyben rengeteg további kérdést is felvet.

Az egyik kiváló péda erre a Mokuza Kaikan irodaépület, amit az iroda az Association of Wood Wholesalers (Fanagykereskedők Szövetsége) számára tervezett. Az épület Tokió egyik újabb városrészében, a Shin-Kiba (Sin-Kiba) negyedben áll, ahol főleg ipari épületek és raktárak épültek. Az épület így nem egy hagyományos irodanegyedbe került, ami lehetőséget adott arra, hogy a meglévő területtel is nagyvonalúban gazdálkodjon. Az új irodaház a metró (itt magvasvasút) kijáratánál kialakított térre néz, tehát kiváló tömegközlekedési kapcsolattal rendelkezik. Ez előnyös építészeti alaphelyzet, melyben az épület karakterének és homlokzatának városépítészeti jelentősége is van.

Utóbbit erősíti az épület alaprajzi elrendezése is. A földszintet ugyanis galéria foglalja el, így az épület városi tere és földszintje között szorosabb kapcsolat jöhet létre. A földszint több egy egyszerű kiállítóterénél (ami más irodaépületeknél gyakori), ehelyett a galéria inkább egy-

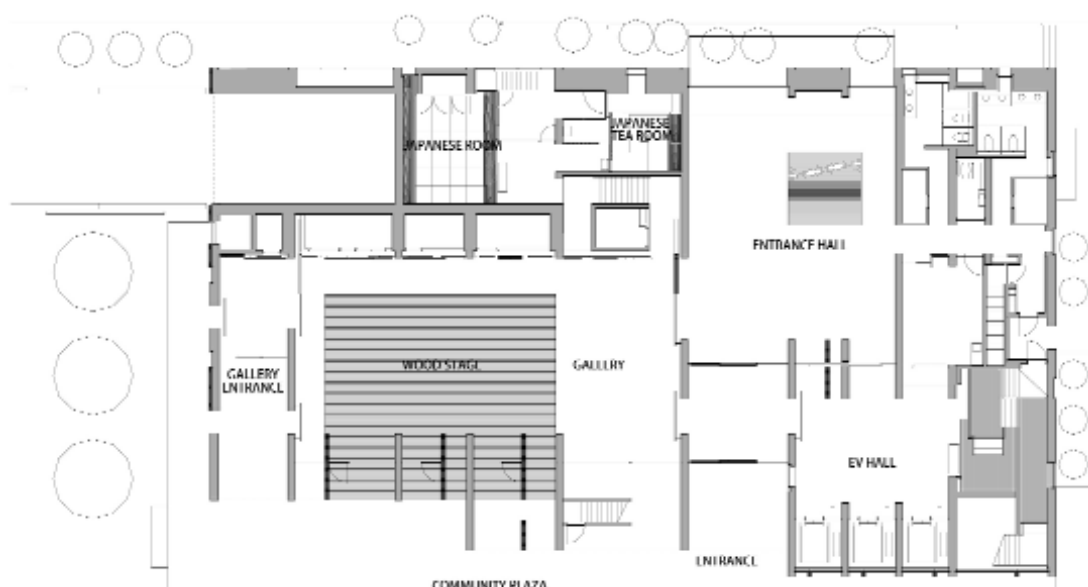
fajta köztérre vagy annak bővítményévé válik, aminek több előnye is van: a dolgozók mindennapjait gazdagítja és az épület működését is támogatja a szabadabb, nyitottabb földszinti légkör, különösen ebéd- vagy kávészünetekben. A földszint köztérszerű megnyitása a tervezőcsapat praxisában később az irodák jellemző tervezői sajátosságává vált, amit további épületeknél is egyre tudatosabban és nagyobb sikerrel alkalmaznak.

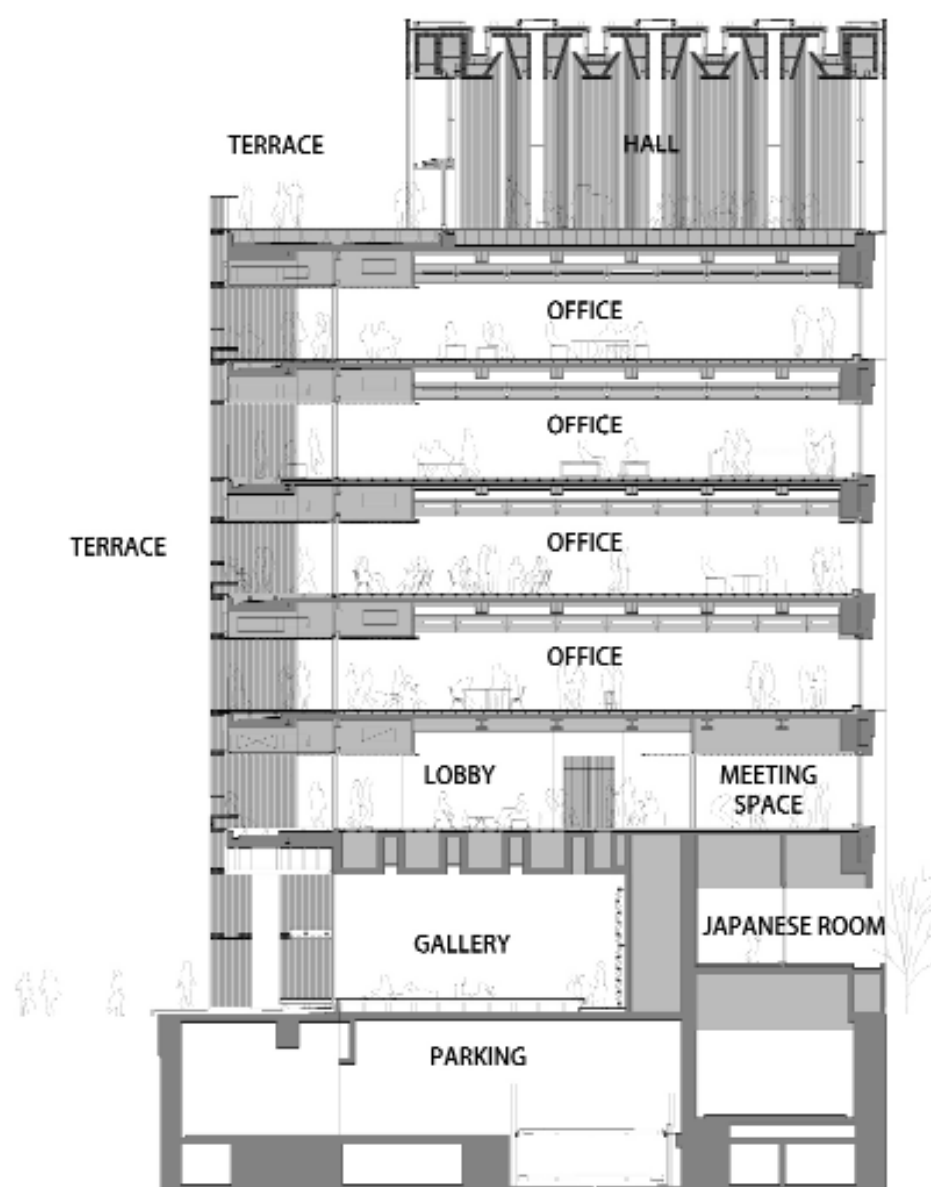
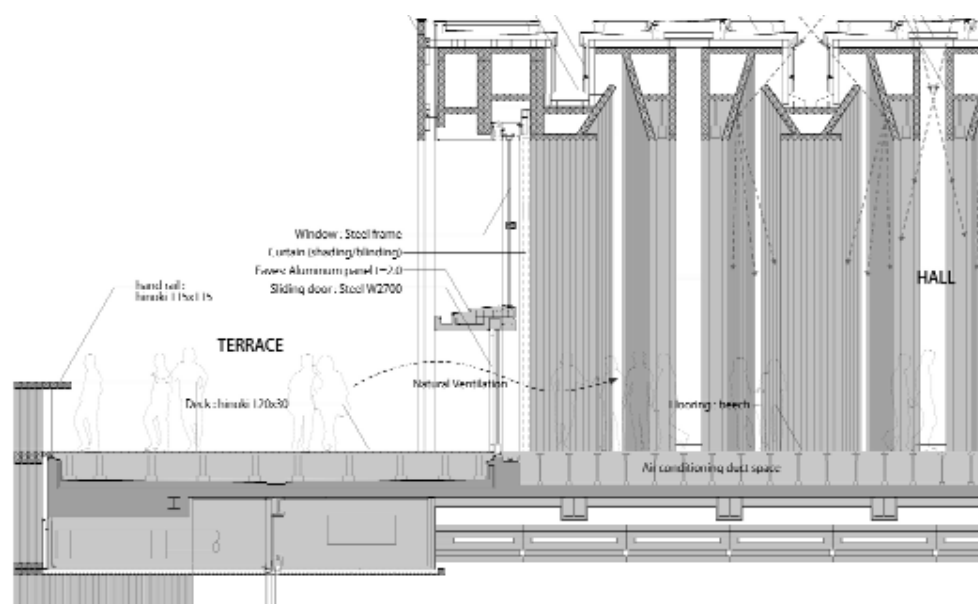
A tervezésnél fontos szerepet kapott a természetes megvilágítás, ezen a téren profitálni lehetett abból, hogy az épület nem sűrűn beépített környezetben áll. Az alaprajz négyzetes formát vett fel, észak-dél hossz tengellyel, így az ablakok keletre és nyugatra néznek. A ház a keleti oldalról védett (és egyben kevésbé nyitott), a nyugati tájolás viszont árnyékolást igényel – ez az a pont, ahol a tervezők a hagyományos japán építészeti elemekhez nyúltak vissza.

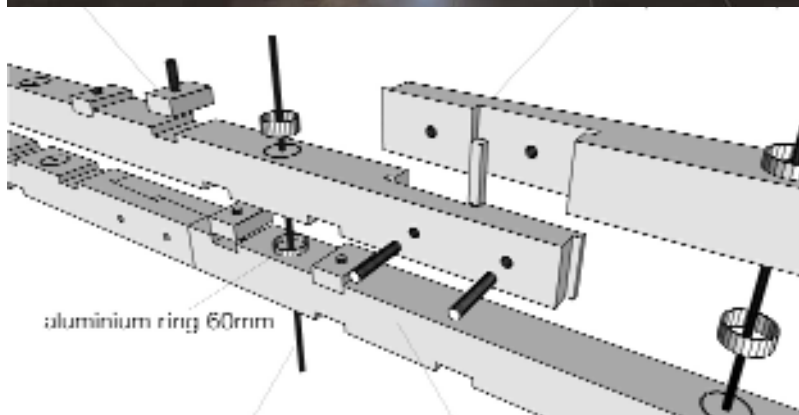
Az épület megjelenését minden léptékben a fa határozza meg. Igaz ez a galériára (elsősorban a burkolatokra), a tartószerkezetekre (a vasbeton szerkezet látszó fa-

felülettel készült) és a nyugati, térre néző homlokzatra is, amit teljes felületében fa burkol, véletlenszerűnek tűnő áttörésekkel. A felület első látásra egy hatásos árnyékolónak tűnik, a valóságban viszont sokkal több ennél. A homlokzat ugyanis egy tökéletesen megkomponált teraszrendszert takar, aminek a hagyományos japán népi építészet fedett előudvara, az úgynevezett engava (tornához hasonló, hosszú nyitott tér) az előképe. Akárcsak az engava esetében, a térben itt is mindent fa burkol annak érdekében, hogy minél erősebb legyen a kapcsolat a hagyományok és a jelen között. A fafelületeket mindegyiket NC (numerical control machining) technológiával tervezték és építették (vágták és szerelték), így a kivitelezés nemcsak gyors volt, hanem gazdaságos és környezetkímélő is. A faelemek felhasználásánál a kereskedelemben elterjedt modulméretekkel dolgoztak annak érdekében, hogy a hulladék mennyisége minimális legyen.

Az engava tér nem a megszokott irodater része, hanem annak bővítményeként jelenik meg. Tulajdonképpen egy többfunkciós tér, ami pihenésre, beszélgetésre

vagy meetingekre is lehetőséget nyújt. Fontos részlet a „tér rétegződése” ami a tervezők szerint a japán építészet fontos hagyománya. A titok abban rejlik, hogy a tereket nem szerkezetekkel (például külső tér – fal – belső tér), hanem köztes terekkel igyekeznek elhatárolni egymástól (külső tér – tornác – belső tér). Ez az építészeti részlet is visszaköszön a tervezők későbbi munkáiban. Az egyik legszebb példa erre a Sony Osaki épület, ahol az engavát nem fafelület, hanem egy vízzel hűtött kerámiainstalláció határolja, ami esővízzel hűti a homlokzat közvetlen környezetét.

Az épület zárószintjén a fa már nemcsak anyagában vagy felületszerűen jelenik meg, hanem egyben az épület tartószerkezetévé is válik. A felső szint 25 méteres áthidalását ugyanis szintén egy NC technológiával tervezett egyedi faszerkezettel oldották meg. A szerkezet csomópontjait itt is a hagyományos fakötések ihlették (tölgycsapok és japán cédrus kombinálásával), amiket a modern technológiának megfelelően alakítottak át. A cél

ebben az esetben is az volt, hogy a kötéseknél minimalizálni lehessen a fém elemek alkalmazását, követve a meglévő hagyományokat. Az ismert csapolt kapcsolókat viszont úgy tervezték át, hogy a meglévő gépesített technológiával is gyorsan és gazdaságosan lehessen dolgozni. Mindennek köszönhetően a fa teljesen uralja a felső szintet, amit a bevilágítók és az üvegfelületek is minden oldalról megvilágítanak, egy nagyon sajátos és egyedi természetes hatást kölcsönözve a térnek. Ez az a sajátos építészeti mozzanat, ami a Mokuzaikaikan épületet a Nikken Sekkei irodaépítészetének igazi iskolapéldájává teszi, ahol a tradicionális építészeti elemek tanulságai sikeresen ötvöződnek a kortárs építészettel. Az építészeti koncepció minden részletében olyan épületet eredményezett, amely valóban számol a 21. század új kihívásaival.

Gutai Máttyás

Irodalom / References

- [1] Dizik, Alina: „The next generation of jobs won't be made up of professions”, BBC, 2017-04-24, hozzáférhető: <<http://www.bbc.com/capital/story/20170424-the-next-generation-of-jobs-wont-be-made-up-of-professions>> [utolsó belépés: 2017-09-18].
- [2] Sekkei, Nikken: „Mokuzaikaikan”, ArchDaily, 2015-01-17 22:00, hozzáférhető: <<http://www.archdaily.com/778844/mokuzaikaikan-nikken-sekkei>> [utolsó belépés: 2017-09-18].

Építész: Tomohiko Yamanashi (Jamanasi Tomohiko), Takeyuki Katsuya (Kacuja Takejuki) (Nikken Sekkei Ltd.)

Építész munkatársak: Yasuyo Sasayama (Szaszajama Jaszujó), Yasuyoshi Miyakura (Mijakura Jaszujosi), Satoshi Takeuchi

Építető: Tokyo Mokuzaika Tonya Kyoudou Kumiai

Belsőépítész: Tomohiko Yamanashi (Jamanasi Tomohiko), Takeyuki Katsuya (Kacuja Takejuki)

Tartószerkezet: Toshihiko Kouno (Kouno Tosihiko), Takeshi Asakawa (Aszakava Takesi), Seiya Kimura (Kimura Szeija)

Gépészet és Villamos szakági tervezők: Koji Sugihara (Szugihara Kodzsi), Koichiro Hara (Hara Kojicsiro)

Biztonságtechnika: Shuji Moriyama (Morijama Sudzsi)

Műszaki ellenőrzés: Nikken Sekkei Ltd.

Világítás: Hideto Mori (Mori Hideto) (LightingM)

Kivitelezés: Taisei Corporation

Fotó: Nacasa & Partners Inc, Harunori Noda (Noda Harunori)